

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

सत्यमेव जयते

जिल्हा
सामाजिक व आर्थिक
समालोचन

सोलापूर जिल्हा

१९९७-९८

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,

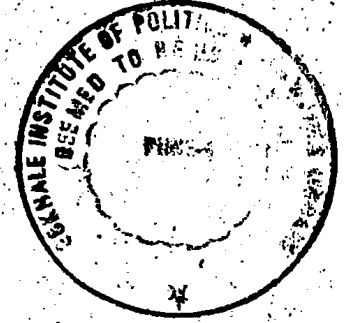
महाराष्ट्र शासन, मुंबई

अ फलत कायलयीन उपयोगकरिता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समायोचन

सोलापूर जिल्हा

१९९७-९८

अर्थ व सामाजिक संशोधनालय

महाराष्ट्र शासन, मुंबई

अनुक्रमणिका

*****

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन सन १९९७-९८ (जिल्हा : सोलापूर)

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पान क्रमांक
१	२	३	४
		१) क्षेत्रफळ व लोकसंख्या	
१	१.१	१९९१ च्या जनगणनेनुसार तहसिलवार क्षेत्रफळ घरे व लोकसंख्या	१
२	१.२	१९६१ पासूनची लोकसंख्येमधील दशवार्षिक वाढ	५
३	१.३	१९९१ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या गटानुसार गांवाचे तहसिलवार वर्गीकरण	१०
४	१.४	१९९१ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तहसिलवार वर्गीकरण	१३
५	१.५	१९९१ च्या जनगणनेनुसार काम करणाऱे व काम न करणाऱ्यांची संख्या	१६
६	१.५ (ब)	१९९१ च्या जनगणनेनुसार मुख्यतः काम करणाऱ्या व्यक्तींची उद्योगगट क्षेत्रनिहाय विभागणी	२०
७	१.६ (अ)	१९८१ च्या लोकसंख्येचे व्योमगटानुसार वर्गीकरण	२१
८	१.६ (ब)	१९९१ च्या लोकसंख्येचे धर्मानुसार वर्गीकरण	२२
९	१.७	१९९१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमाती करीता आकडेवारी	२३
१०	१.८	१९९१ च्या जनगणनेनुसार भिती व छान्दसादी वापरलेल्या साधनसामुग्रीनुसार घरांचे वर्गीकरण	२५
११	१.९	१९९१ च्या जनगणनेनुसार आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/नागरी कुटुंबाचे वर्गीकरण	२६
१२	१.१०	१९९१ च्या जनगणनेनुसार जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर	२७
		२) हवामान	
१३	२.१	निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य	२८
१४	२.२	निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तपमान	३२
		३) कृषी	
१५	३.१	जमीनीचा वापर	३३
१६	३.२	तालुकावार निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र	३७
१७	३.३	मुख्य पिकाचे दर हेक्टरी उत्पादन व एकूण उत्पादन	४९
१८	३.४	विविध साधनांचे औलिताखालील क्षेत्र	५०
१९	३.५	निरनिराळ्या पिकाखालील औलिताचे क्षेत्र	५२

अ. क्र.	संज्ञा क्रमांक	विषय	पान क्र.
1	2	3	4
20	3.6 (अ)	तालुकावार सिंचन विहिरी व इतर विहिरी	60
21	3.6 (ब)	तालुकावार कंपनलिका, हातपंप व विद्युत पंपाची संख्या	62
22	3.7	विहिरी खेरीज लघुपाटबंधाऱ्यांची कामे	63
23	3.8	मध्यम व मोठे प्रकल्प यामुळे मिळणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे	65
24	3.9	वहिले धारण जमिनीची संख्या व त्यांचे क्षेत्रफळ	68
25	3.10	तालुकावार कृषी अवजारे	71
26	3.11	दुष्काळ, कामा व टंचाई सदृश्य परिस्थितीची माहिती	73
27	3.12	टंचाईच्या पूर्वतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबतची माहिती	76
4) पशुधन, मत्स्यव्यवसाय व जंगल			
28	4.1	तहसिलवार पशुधन (1992) च्या पशुगणनेप्रमाणे	78
29	4.2	जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या	85
30	4.3(अ)	विविध पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य	88
31	4.4	रोगांच्या प्रकारानुसार पशूंच्या मृत्यूची संख्या	89
32	4.5	मान्यता प्राप्त पशुवधगृह आणि पशुवध गृहात कत्तल केलेल्या पशूंची संख्या	90
33	4.6	जिल्ह्यातील वनक्षेत्र	91
34	4.7	जिल्ह्यातील मुख्य व गौण वन उत्पादने	92
35	4.8	जिल्ह्यातील भूजल मत्स्यव्यवसाय	93
36	4.9	जिल्ह्यातील सागरी मत्स्य व्यवसाय	94
5) रोजगार, उद्योग, बाणकाम व विद्युत			
37	5.1	कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी	94
38	5.2	साल कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण	106
39	5.3	कामाच्या दिवसाच्या संख्येनुसार साल असलेल्या कारखान्यांचे वर्गीकरण	112
40	5.4	उद्योगांच्या महत्त्वाच्या बाबींचा तपशील	118
41	5.5	रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी	124
42	5.6	व्यवसाय भार्गवर्षाचे कार्यक्रमे	126
43	5.7	कर्मचारी गणना	127

अ. क्र.	संस्था क्रमांक	विषय	पान क्र.
1	2	3	4
44	5.8	निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार	128
45	5.9	विपुलीकरण झालेल्या ग्रहांची/गावांची संस्था व त्यांची लोकसंस्था	129
46	5.10	त्रिजोबा वापर	131
47	5.11	कृषी व बिगर कृषी उद्योग	132
48	5.12	प्रमुख उद्योगगटानुसार उद्योगांची संस्था व कामगार	134
49	5.13	सहत्वाच्या उद्योगगटानुसार कृषी व बिगर कृषी अस्थापनांची संस्था	135
50	5.14	सहत्वाच्या उद्योगगटानुसार कृषी व बिगर कृषी अस्थापनातील कामगार	138
51	5.15	बिगर कृषी सहकारी अस्थापना	141
52	5.16	प्रमुख उद्योगगटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार	142
53	5.17(अ)	वस्तु निर्माण व दुरुस्ती सेवा गटातील स्वकार्यरत अस्थापना संस्था व कामगार	143
54	5.17(ब)	वस्तु निर्माण व दुरुस्ती सेवा गटातील नेहमी काम केल्या जाणाऱ्या अस्थापनांची संस्था व कामगार	144
55	5.18(अ)	धाऊक व किरकोळ व्यापारामधील स्वकार्यरत उद्योगांची संस्था व कामगार	145
56	5.18(ब)	धाऊक व किरकोळ व्यापार गटातील नेहमी काम केल्या जाणाऱ्या अस्थापनांची संस्था व कामगार	146
57	5.19(अ)	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा गटातील स्वकार्यरत संस्थांची संस्था व कामगार	147
58	5.19(ब)	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा गटातील अस्थापनांची संस्था व नेहमी काम करणारे कामगार	148
59	5.20(अ)	सर्व उद्योग गट मिळून स्वकार्यरत संस्थांची संस्था कामगार	149
60	5.20(ब)	सर्व उद्योग गट मिळून एकूण संस्था व नेहमी काम करणाऱ्या कामगारांची आकारमानगटानुसार संस्था	150
6) सहकार			
61	6.1	विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था	151
62	6.2	जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची माहिती	152

अ. क्र.	तबती क्रमांक	विषय	पान क्रमांक
1	2	3	4
63	6.3	जिल्ह्यातील सहकारी संस्थांची लेखापरीक्षण वगैरेनुसार वर्गवारी	153
64	6.4	राज्य आणि जिल्हा सहकारी बँकाचे कार्य	154
65	6.5	प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांचे कार्य	155
66	6.6	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थांचे कार्य	0
67	6.7	जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य	0
68	6.8	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे	158
69	6.9	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे	0
70	6.10	जिल्ह्यातील आदिवासी शेतकरी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे	0
71	6.11	जिल्ह्यातील बगर कृषी सहकारी पतसंस्थांचे कार्य	159
72	6.12	जिल्ह्यातील पणन संस्थांचे कार्य	160
73	6.13	जिल्ह्यातील उत्पादकांनी आणि सामाजिक सेवा संस्थांचे कार्य	163
74	6.14	जिल्ह्यातील उत्पादक व सामाजिक सेवा संस्थांचे महत्वाचे कार्य	164
75	6.15	जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजार पेठांची माहिती	166
76	6.16	जिल्ह्यातील सावकाशाची संस्था आणि त्यांनी दिलेली कर्जे	172
71 आरोग्य			
77	7.1	सार्वजनिक अर्थ सहाय्यीत संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय सुविधा	175
78	7.2	नोंदणी केलेल्या जन्म-मृत्यूंची संख्या	175
79	7.3	विविध कारणानुसार मृत्यूंची संख्या	176
80	7.4	माता-बाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत लस टोचणे	177
81	7.5	कुटूंब नियोजन केंद्रांचे कार्य	178
81 शिक्षण			
82	8.1	1991 च्या जनगणनेनुसार तहसिल निहाय साक्षरता	179
83	8.2	शैक्षणिक संस्था आणि शिक्षकांची संख्या	180
84	8.3	प्राथमिक माध्यमिक व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या व मागणी वर्गीयांची वर्गवारी	181

अ. क्र.	तथ्या क्रमांक	विषय	पान. क्र.
1	2	3	4
85	8.4	इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था	183
86	8.5	आर्थिकदृष्ट्या भागास विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सवलती	184
87	8.6	प्राथमिक शिक्षणावरील सर्व	185
88	8.7	जिल्ह्यातील व्यवसायिक शिक्षण	186
89	8.8	जिल्ह्यातील संपूर्ण साक्षरता मोहीम	187
90	8.9	शिक्षकाकरीता प्रशिक्षण संस्था	188
9) वाहतूक व दळणवळण			
91	9.1(अ)	रेल्वे मार्गाची लांबी	189
92	9.1(ब)	तहसिलवार रेल्वे स्थानकाची यादी	190
93	9.2	प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी	192
94	9.3	वापरात असलेल्या मोटार वाहनांची संख्या	193
95	9.4	महाराष्ट्र, राज्य मार्गदर्शक व वाहतूक विषयक आकडेवारी	194
96	9.5	महत्वाच्या रस्त्यावरील वाहतूक मणना	195
97	9.6	पोस्ट, तार सांठे व दूरध्वनी यांची आकडेवारी	196
10) स्थानिक संस्था			
98	10.1	स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व सर्व	197
99	10.2	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व सर्व	198
100	10.3	जिल्हा परिषदेचे उत्पन्न व सर्व	201
101	10.4	महानगरपालिका, नगरपालिका यांचे उत्पन्न व सर्व	203
11) नियोजन			
102	11.1	विविध विकास शीर्षाखालील योजनांतर्गत सर्व	205
103	11.2	योजनेखालील महत्वाची भौतिक साधने	207
104	11.3	रोजगार हमी योजना	213
105	11.4	रोजगार हमी योजनेखालील कामे व त्यावरील सर्व	214
106	11.5	पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाई बाबत उपाय योजना	215
107	11.6	अधिक उत्पन्न, संकरीत व सुधारीत पिकांच्या जातीखालील क्षेत्र	217

अ. क्र.	तपती क्रमांक	विषय	पान क्र.
1	2	3	4
108	11.7	संस्थानिक सतारचे वाटप	218
109	11.8	साक्षर कारखाने	219
110	11.9	दुग्ध संस्थांची माहिती	220
111	11.10	अवर्षण प्रवण कार्यक्रम	221
112	11.11	अधिवासी विकास कामाची प्रगती व त्यावरील सर्व	0
113	11.12	वीस कलमी कार्यक्रम	222
114	11.13	विशेष घटक योजना	223
115	11.14	स्थानिक विकास कार्यक्रम	224
12) किंमती व निर्देशांक			
116	12.1	निवडक शेतीमालाच्या सरासरी घाऊक किंमती	225
117	12.2	जिल्हा मुख्यालयातील महत्वाच्या वस्तूच्या मासिक सरासरी किंमती	226
118	12.3	महत्वाचे गाहक किंमतीचे निर्देशांक	227
13) न्याय व प्रशासन			
119	13.1	जिल्ह्यातील पोलिस दलाची एकूण संख्या	228
120	13.2	गुन्हेगारीसंबंधीची आकडेवारी	229
121	13.3	तुरुमात दाखल केलेले गुन्हेगार	230
122	13.4	तुरुमात दाखल केलेल्या गुन्हेगारांचे वर्गीकरण व शैक्षणिक पात्रतेनुसार वर्गीकरण	231
123	13.5	दिवानी व फौजदारी न्यायालयाने निकाली काढलेली कामे	232

अ. क्र.	तरिता क्रमांक	विषय	पान. क्र.
1	2	3	4
14) बँका व विमा			
124	14.1	बँक कार्यालय व त्यांच्या ठेवी व कर्ज	241
125	14.2	संयुक्त मांडवली संस्था	243
126	14.3	उत्तरविलेख्या विमा पत्राची संख्या व विम्याची संकम	243
15) संकीर्ण			
127	15.1	चित्रपट गृहाविषय आकडेवारी	244
128	15.2	जिल्ह्यातील गोळा केलेल्या अल्पबचतीची संकम	245
129	15.3	तहसिलदार गोळा केलेला महसूल	246
130	15.4	छापखाने व छापलेली व प्रकाशित केलेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके	247
131	15.5	स्वस्त धान्य दुकानदारांना पुरविलेला गहू, तांदूळ व साखर	249
132	15.6	मोगणी व वसूल केलेले धान्य	249
133	15.7	लोकसभा व विधानसभा निवडणुकी बाबत आकडेवारी	250
134	15.8	अधिकारी व प्रवासी यांचेसाठी असलेल्या विश्रामगृहाची यादी	252
135	15.9	निवडक निर्देशांकाचा कल	255

टिप - ७) सदर तक्त्यामधील माहिती निरंक असलेले स्थाने समावेश पुस्तकामध्ये केलेला नाही.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

दृष्टीक्षेपात जिल्हा

जिल्हा : सोलापूर

अ.क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र
11	प्राकृतिक स्थान ----- अ) भौगोलिक स्थान ----- 1) उत्तर जंक्शन 2) पूर्व रेल्वे ब) हवामान (1997-98) ----- तपमान 1) किमान 2) कमाल 3) पर्जन्य क) प्रशासकिय विभाग (1997-98) ----- 1) तहसिल 2) पंचायत समित्या 3) टंचाई ग्रस्त तालुके 4) एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प 5) शहरे 6) गावे (एकूण) 1) निर्जन 2) वस्ती असलेली 7) क्षेत्रफळ	जंश जंश डिग्री सेल्सियस डिग्री सेल्सियस मि.मि. संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या चौ. कि.मी.	17.1 ते 18.32 74.42 ते 76.15 13.2 40.09 657.46 11 11 -- 11 10 1142 8 1134 14885	16.4 ते 22.1 72.6 ते 80.9 4.8 47.1 1035.16 325 317 उ.ना. --- 336 43864 2613 41251 307713
21	प्रशासकिय संस्था (1996-97) 1) पंचायत समित्या 2) महानगरपालिका 3) नगरपरिषदा 4) कटक मंडळे 5) ग्रामपंचायती 6) पोलिस ठाणी (31/12/1998) 7) पोलिस औट पोस्ट (31/12/1998)	संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या	11 1 9 - 1027 - -	300 14 230 7 27594 1751 (1994) 731 (1994)
31	लोकसंख्या (1991) ----- 1) ग्रामीण लोकसंख्या 2) नागरी लोकसंख्या 3) एकूण लोकसंख्या	आकडे हजारात आकडे हजारात आकडे हजारात	2302 929 3231	98396 30541 78937

अ. क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र
4)	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	498	8758
5)	अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	15.41	11.09
6)	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	48	7318
7)	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येशी एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	1.5	9.27
8)	पुरुष	आकडे हजारात	1671	40826
9)	स्त्रिया	आकडे हजारात	1561	38112
10)	स्त्री-पुरुष प्रमाण	1000 पुरुषामागे स्त्रियाचे प्रमाण	934	934
11)	घनता	दर चौ. कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या	218	257
12)	साक्षरतेचे प्रमाण (1991)			
	1) एकूण	टक्केवारी	56.4	64.87
	2) पुरुष	टक्केवारी	70.1	76.60
	3) स्त्रिया	टक्केवारी	41.7	52.3
	4) राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक	संख्या	21	-
4	कृषी (अस्थायी)		(1994-95)	(1997-98)
1)	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	1488	308
2)	जंगल व्याप्त क्षेत्र त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्केवारी	32	5366
3)	शेतीला उपलब्ध नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	2.15	17.42
	अ) बिगर शेती वापराखालील जमीन	हजार हेक्टर	14	1238
	ब) पडीक आणि लागवडी लायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	34	1703
	क) एकूण (अ व ब)		48	2941

अ. क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र
	4) पडीक जमीनीव्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन			
	1) कायम गुरेचरण आणि इतर	हजार हेक्टर	36	1347
	2) छोटे झुडपाखालील जमीन	हजार हेक्टर	4	223
	3) लागवडी योग्य पडत पड जमीन	हजार हेक्टर	37	885
	5) पडीक जमीन			
	1) चालू पड	हजार हेक्टर	129	1106
	2) इतर पड	हजार हेक्टर	155	1131
	6) पिकाखालील क्षेत्र			
	1) पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	2020	17761
	2) दुसोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	91	3979
	3) एकूण पिकाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	1111	21740
	7) ओलित क्षेत्र (1997-98)			(1997-98)
	1) निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर		2559
	2) एकूण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर		3350
	3) महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र (अन्न धान्य)	हजार हेक्टर		18174
	9) वहीत धारण जमीन अंतिम (1990-91)			
	1) दोन हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या हजारात	189	6003
	2) 2 ते 10 हेक्टर	संख्या हजारात	187	3297
	3) 10 हेक्टर पेक्षा जास्त	संख्या हजारात	16	170
	10) जमीन महसूल वसुली (1997-98) (सुधारित)	लाख रुपये		10996
	11) जिल्हा परिषदेचा उपकर	हजार रुपये	53247	ज. ना.
	12) पंचायत समित्यांचा उपकर	हजार रुपये	11860	---
5)	पशुसंवर्धन (पशुधाना-1992)			
	1) एकूण पशुधन	संख्या हजारात	1867	36398
	2) गाई व बैल	संख्या हजारात	475	17441
	3) म्हशी व रेडे	संख्या हजारात	268	5447
	4) मेंढ्या	संख्या हजारात		
	5) शेळ्या	संख्या हजारात	1007	13015
	6) कांबड्या व बढके	संख्या हजारात	2107	32187

अ. क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र
6)	सहकार (1997-98)		(1997-98)	
	1) सहकारी संस्था	संख्या	7746	140858
	2) प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था	संख्या	997	20251
	3) प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्थांची समासद संख्या	संख्या हजारत	428	9123
	4) सहकारी दुग्ध संस्था	संख्या	1964	21535
	5) प्राथमिक कृषी पतसंस्थानी दिलेली कर्जे	रुपये कोटीत	74	1694
7)	जलसिंचन (1997-98 च्या अखेर पर्यंत पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्यासालील लाभक्षेत्र			
	1) मोठे प्रकल्प	संख्या	2	33
	2) मध्यम प्रकल्प	संख्या	5	177
	1 व 2 चे लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	-	उ. ना.
	3) सध्या प्रकल्प (राज्यक्षेत्र) लाभक्षेत्र	संख्या	उ. ना.	1700
	4) सिंचन विहिरीखाली मिजणारे क्षेत्र	हजार हेक्टर	113	1392
8)	उद्योग (1997 अखेर)			
	1) नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	संख्या	3647	32152
	2) नोंदणीकृत चालू कारखान्यांची संख्या (उत्पादन चालू कारखाने)	संख्या	2612	27668
	3) सहकारी साखर कारखान्यांची संख्या (1997-98)	संख्या	10 चालू	175
	4) सहकारी साखर कारखान्यातील उत्पादन (1997-98)	हजार मे. टन	534	3747
	5) सर्व सूत गिरण्यांची संख्या (1997-98)	संख्या	22 कार्यरत	226
9)	वीज (दि. 31/3/98 अखेर)			
	1) वीज परवठा केलेली गृहरे व शेडी	संख्या	1152	39413
	2) विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	संख्या	1134	उ. ना.
	3) वीज परवठा केलेले पंप भंड (मार्च 1998 अखेर पर्यंत)	संख्या हजारत	87	2151
	4) बसविण्यात आलेली गोबर गॅस संयंत्रे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.

अ. क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र
101	सार्वजनिक आरोग्य (1997-98)			
	1) रुग्णालये	संख्या	14	741
	2) दवाखाने (I, II, III) म्हणून श्रेणी वाढीमुळे संयोजित घट्टे	संख्या	32	1428
	3) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	67	1695
	4) प्राथमिक आरोग्य पथके संस्थापित	संख्या	1	161
111	शिक्षण (1997-98)			
	1) एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	2794	63417
	2) प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजारात	612	12136
	3) प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	18	318
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	33	39
121	माध्यमिक शिक्षण (1997-98)			
	1) एकूण शाळा	संख्या	582	14108
	2) शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	310	7947
	3) शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	8	241
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	37	33
131	उच्च शिक्षण (1997-98)			
	1) संस्था	संख्या	30	1461
	2) एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	49	851
141	अ) प्रौढ शिक्षण (1997-98)			
	1) प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	27588	उ. ना.
	2) प्रौढांची उपस्थिती (साक्षर) बोतांत्रिक व व्यवसाय शिक्षण (1997-98)	संख्या हजारात	275	उ. ना.
	1) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	8	538
	1) शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	6	302
	2) अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	2	236

अ. क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र
	2) शैक्षणिक व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या	-	88108
	3) पदवी अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षासाठी प्रवेश क्षमता	संख्या	2	108
	4) पदविका अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षासाठी प्रवेश क्षमता	संख्या	6	25725 179
	5) व्यवसाय शिक्षण संस्था (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक गट) व त्यांची प्रवेश क्षमता	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
		संख्या हजारात	उ. ना.	उ. ना.
15)	परिवहन आणि दळणवळण (मार्च, 1998 अखेर)			
	1) एकूण रेल्वे मार्ग लांबी	कि. मी.	423.78	5465
	2) रस्त्यांनी जोडलेली गावे अ) बारमाही ब) हंगामी	संख्या	864	(1997-98) 30058
	3) एकूण रस्त्यांची लांबी (पृष्ठीकित)	कि. मी.	उ. ना.	6268
	4) राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	कि. मी.	120.82	191058
	5) राज्य महामार्गाची लांबी	कि. मी.	171	2972
	6) महत्त्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि. मी.	1512	32860
	7) इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि. मी.	2916	41166
	8) ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	कि. मी.	2251	41701
16)	एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम			
	1) द्वारिद्वय खेसाली कुटूंबे	संख्या लाखात	-	77.65 अस्थायी
	2) 1982-83 च्या सर्वेक्षणानुसार 1997-98 वर्षातील जुने लाभार्थी नवीन लाभार्थी एकूण	संख्या संख्या संख्या	उ. ना. - -	8087 154061 161018

अ. क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र
17)	रोजगार निर्मिती (1997-98)			
	अ) रोजगार हत्ती योजना	मनुष्य दिवस [लाखात]	198.60	900.00
	ब) जवाहर रोजगार कार्यक्रम (1997-98) अखेर	मनुष्य दिवस [लाखात]	उ. ना.	524.00
18)	आदिवासी कल्याणकारी योजना			
	आदिवासीकरिता आश्रमशाळा विद्यार्थी	संख्या संख्या	- -	781 248298
19)	मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना (1997-98)		(1996-97)	
	1) मागासवर्गीयांसाठी वस्तीगृह	संख्या	1	192
	2) वस्तीगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	710	12797
20)	जिल्हा नियोजन (1997-98)			
	1) वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद	रुपये कोटीत		3142.66
	2) अनुशेष भरून काढण्यासाठी तरतूद	रुपये कोटीत		379.55
21)	नागरी पुरवठा (1997-98)			
	1) रास्त भावाची दुकाने	संख्या	1705	42746
	2) पुरविलेला एकूण साठा अ) गहू	हजार टन	65	1161
	ब) तांदूळ	हजार टन	30	618
	3) शासकीय गोदामे [30/6/1998]	संख्या	21	922
	4) साठविण्याची क्षमता जून 1998 अखेर	मे. टन	89000	579